รู้จัก และ เข้าใจ

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

สำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ

รู้จัก และ เข้าใจ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

ในปัจจุบันโลกและสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเกิดการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่มากมายในเวลาอันรวดเร็ว สร้างผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบขนาดใหญ่ เครื่องมือและกลไกที่รองรับการพัฒนาเหล่านี้ เช่น การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหรือ EIA : Environmental Impact Assessment ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในพ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขในพ.ศ. ๒๕๓๕ โดยในพ.ศ. ๒๕๔๓ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขได้ศึกษาพบว่าการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพหรือ HIA : Health Impact Assessment น่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม

ดังนั้นพ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงบรรจุการประเมินผลกระทบสุขภาพเป็นส่วนหนึ่ง และที่เกิดตามกันมาก็คือการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพหรือ EHIA ตามบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ แต่ก็ดูเหมือนว่าจะยังไม่สามารถรับมือการพัฒนาที่ก้าวกระโดดของปัญหาสุขภาพสิ่งแวดล้อม และความห่วงกังวลของชุมชนได้ดีพอ จึงมีความจำเป็นที่จะทบทวนร่วมกันว่าระบบกลไกและเครื่องมือที่มีอยู่เหมาะสมเพียงพอต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนี้หรือไม่ และจะสอดประสานการทำงานร่วมกันและใช้เครื่องมือการประเมินผลกระทบต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างไร

ภาพระบบเอชไอเอที่คาดหวังมี ๗ ภาพ

จากการประชุม “ระบบเอชไอเอประเทศไทยควรเป็นอย่างไรในอีก ๕ ปีข้างหน้า” เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA Commission)

จากโจทย์ความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายนี้ HIA Commission ได้ประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาการประเมินผลกระทบท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกและสังคมไทย เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๑ พบว่าเครื่องมือ EIA HIA SEA หรือการแยกใช้ประเภทการประเมินผลกระทบอาจจะไม่ตอบโจทย์โลกที่เปลี่ยนแปลง แต่การบูรณาการเครื่องมือและใช้กรอบแนวคิดของ “IA : Impact Assessment” หรือ “การประเมินผลกระทบ” ซึ่งเป็นแก่นคิดของทุกเครื่องมือการประเมินผลกระทบและการทำงานแบบพหุสาขา ข้ามพรมแดนความรู้น่า จะเป็นคำตอบของโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยมีทิศทางการทำงานที่เป็นแบบ 3C คือ Center-Cluster-Community คือมี Center หรือหน่วยกลางประสานเชื่อมโยงการทำงานและเชื่อมโยงภาคนโยบายมีหน่วยงานระดับภูมิภาคเป็น Cluster ที่เชื่อมประสานความรู้มุ่งเน้นงานวิจัยและพัฒนา โดยทำงานกับชุมชนหรือ Community ที่เป็นหน่วยปฏิบัติการหลักในพื้นที่

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลเอชไอเอ แบ่งเป็น ๔ รูปแบบ ด้วยวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ได้แก่

๐๑ กรณีโครงการหรือกิจกรรมที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

๐๒ กรณีการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการดำเนินกิจกรรมด้านการวางแผนพัฒนา

๐๓ กรณีบุคคลหรือคณะบุคคลขอใช้สิทธิ ตามมาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

๐๔ กรณีเพื่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมใน พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗ เป็นระยะสำคัญในการพัฒนา ตั้งแต่การยกร่างหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบสุขภาพฉบับ ๒ รวมถึงพัฒนาองค์ความรู้ที่สำคัญ เช่นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรมในระดับมัธยมถึงปริญญาเอก การจัดการความรู้และการสื่อสารเรื่องเอชไอเอ การสนับสนุนการทำเอชไอเอของชุมชน โดยมีพื้นที่เรียนรู้และนักปฏิบัติการเอชไอเอชุมชน เช่น นักปฏิบัติการเอชไอเอชุมชนภาคใต้ และความร่วมมือในประชาคมอาเซียน

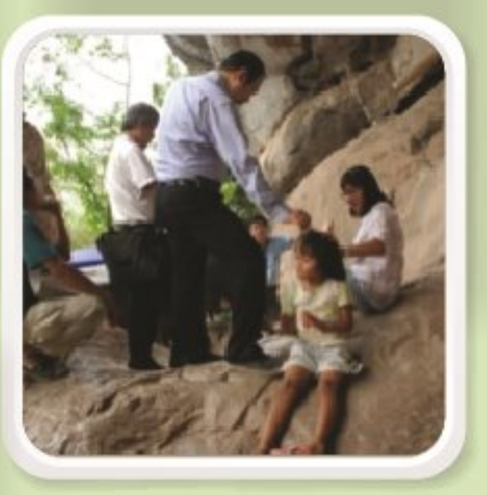
ภาพการลงพื้นที่ศึกษาเอชไอเอชุมชนกรณีวิถีพึ่งพิงและภูมิปัญญาการจัดการทรัพยากรป่าและน้ำ กรณีศึกษาบ้านสบลาน อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่

นอกจากนี้ยังมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศในการพัฒนาองค์ความรู้และกำลังคนด้านเอชไอเอ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยซึ่งช่วยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดทำบันทึกข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยทำงานร่วมกับเครือข่ายพันธกิจงานเอชไอเอ (HIA Consortium) ซึ่งเป็นความร่วมมือของนักวิชาการอิสระและสถาบันการศึกษา ได้แก่ การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตรระยะสั้น การศึกษาวิจัยโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือและศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในอ่าวไทย ต.กลาย อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนจากพิษของสารหนู กรณีการทำเหมืองแร่ทองคำ อ.วังสะพุง จ.เลย กรณีพื้นที่ปนเปื้อนจากการทิ้งขยะอุตสาหกรรม ต.หนองแหน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา กรณีพื้นที่ปนเปื้อนแคดเมียมลุ่มน้ำแม่ตาว อ.แม่สอด จ.ตาก เป็นต้น

มารู้จักการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพกันเถอะ

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
ชั้น ๓ อาคารสุขภาพแห่งชาติ เลขที่ ๘๘/๓๙ ถ.ติวานนท์ ๑๔
หมู่ ๔ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๘๓๒-๙๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๘๓๒-๙๐๐๑-๒
Email : nationalhealth@nationalhealth.or.th
www.nationalhealth.or.th

ใช้สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตสแกนไปที่ QR Code

เพื่ออ่านเนื้อหาในรูปแบบ Flipping Book

เพื่อรับชมในรูปแบบAnimation